

ÉS NAUFRAGI

Magda Simó

Col·lecció Jàssena núm. 27

DRASSANA

És naufragi obtingué el VII Premi Lletraferit de Novel·la 2024,
lliurat en el Centre Cultural La Beneficència el 5 de desembre.

© Magda Simó i Beltran, la Jana

© Llibres de la Drassana SL | www.drassana.net | info@drassana.net

Portada: © Marta Negre, l'Alcora

Maquetació: Enric de Gràcia

Imprés a La Imprenta CG, Paterna

ISBN 978-84-129712-0-0 • Depòsit Legal: V-915-2025

1ª edició: març de 2025

Als meus xics, que són el port.

A Amanda, primera lectora sempre,
per confiar cegament en esta deriva.

Somos la coartada que nunca daremos.
—SAMUEL REINA, “Simulacros de naufragio”

*Quan recuperis tots els fragments
d'aquest naufragi que és la memòria,
d'aquests parracs ja no en direm corbates,
i d'aquesta espelma ja no en direm llum.*
—MISHIMA, “Tot torna a començar”

I. La llima

LA PRIMERA VEGADA QUE VA ESCLAFIR en un plor descontrolat estava fent un pastís de llima. Era un d'aquells molt fàcils. Primer, trituraves amb la batedora una llima sencera, cuidant de traure'n, si de cas, els pinyols. Mesclaves bé quatre ous, un got d'oli, un i mig de sucre i un de farina, un sobret de llevat i al final li afegies la llima. La màgia es feia al forn, o no n'hi havia, però en trenta-cinc minuts, d'aquell cau ardent, en sortia una coca esponjosa i humida. Encara estava tallant la llima quan el cos sencer se li va corbar involuntàriament per la cintura, com si fos una contracció de part. Però no anava a parir res més que l'amargor, que venia de sobte des del fons mateix d'ella mateixa, sense massa sentit tampoc. Plorava amb tot el ser, sense jutjar-se gens, mentre llevava pinyols i feia mesures. El cervell i el cos, dissociats. Un pensant, l'altre plorant amb una desesperació que li semblava aliena, amb un crit ofegat a la gola i les mans tremoloses, brutes d'oli i farina.

Per la finestra veia una xicranda, un arbre brutíssim. Floria tres voltes a l'any i ho emmerdava tot de floretes violàcies i de fulles minúscules. Pobra de tu si aparcaves el cotxe baix, perquè ni la pistola d'aigua a pressió n'era prou, per a desenganxar tota aquella enfangada. Mai s'havia plantejat quina classe d'arbre podia ser aquell, fins que en una mateixa setmana tres persones diferents van penjar-ne fotos a les seues xarxes socials i va aprendre'n el nom sense voler. Ves quines coses, feia més de deu anys que el veia cada dia per la finestra de la cuina. I des de feia poc per la finestra del dormitori,

d'ençà que la xicranda s'havia fet tan i tan gran.

Aquell desànim era com un paràsit. Vivia d'ella, s'alimentava de tots els mínims estímuls que la feien trontollar, i creixia i creixia. Alguns dies pareixia hivernar, quiet i latent, mentre ella anava fent tot allò que el món esperava que fes. D'altres, qualsevol cosa el feia inflar-se i colonitzar agosardament l'espai entre les costelles i l'estómac, però finalment es feia arrere. Aquell dia, mentre feia el pastís de llima, el desànim va pegar un colp d'Estat i de seguida va establir un règim implacable d'amargor i neguit. No és que tingués una idea molt clara de per què venia allò, però sí la sensació general i impossible d'ignorar de no estar on volia ni com volia. Mentre el plor anava extingint-se per si sol i la coca es coïa al forn, l'angoixa més molesta i familiar va remoure el cul per a fer-se lloc i es va escampar dins del seu cos, lentament i sense pausa. Va mirar a fora, aquell carrer insuls, el tros de cel clar, ras com un ull de peix, i la xicranda, que es movia molt a espaiet. La calma de la vida era insultant.

Des d'aquell dia havien passat ja dos anys.

2. El tren

ACADA QUILÒMETRE, LA SENSACIÓ de lleugeresa es feia més present. Pujava cap al nord en un tren més lent que ràpid, però el paisatge es difuminava igualment veloç per la finestra. Cases d'estiueig tancades, penya-segats, zones industrials, matolls secs, construccions abandonades i algun conreu aïllat passaven com en una cinta contínua pel rectangle de doble vidre que li feia d'aparador al món. I la mar d'hivern, lluenta, a estones pròxima i a estones oculta per les fileres d'apartaments. El seu seient tenia destorbat el ressort del reposapeus i no acabava de tocar a terra, però la incomoditat física prenia una dimensió diferent ara que començava a sentir una cosa semblant al que devia ser la ingravidesa. Havia deixat la bossa a la tauleta plegable, davant d'ella, i va mirar amunt cap a l'altell de vidre on tenia l'abric. Tot seguia allà. També seguia allà el company de seient, que s'havia adormit abans d'arribar a Castelló i respirava fondo amb les mans a la panxa. Durant una estona, va mirar com la camisa se li estirava i els botons es tensaven cada vegada que la panxa se li unflava i també va observar atentament la cara de beneït que feia aquell desconegut, amb la boca oberta i una lluentor de saliva als llavis carnosos, fent de tant en tant ronquits sobtats.

Els trens no poden perdre's, va pensar. Sempre estan fent i desfent el mateix viatge, amunt i avall per camins de ferro de via massa estreta. Les mateixes parades, les mateixes andanes, les mateixes corbes i tornen, sense ni tan sols girar. En canvi, les persones canviem constantment de ruta, amb camins

capgirats que s'allunyen, es retorcen i es creuen. I fugim, les persones fugim. Els trens no fugen. Surten a l'hora i es detenen on ho tenen previst. Les persones només fem el mateix camí immutable quan estem anestesiats o quan tot ens fa igual.

El seu amor havia tingut l'olor d'una botiga cara. L'olor de les coses netes, prometedores i de les harmonies cromàtiques, de totes les escales dels *nude*, dels gèneres bons. Tot això ho pensava mentre s'allunyava quilòmetre a quilòmetre de tot el que era més seu que res. A poc a poc, anava desfent-se, difuminant-se, com el paisatge, i deixava arrere capes de pell, embalums de records. Quan les coses s'acaben et queden sensacions, i després de tant de temps i de tantes coses, li quedava un estat d'ànim que ho empastrava tot, una merda tendra. A vegades li pareixia impossible sobreviure al desastre. Però la realitat és que havia anat vivint i fent, i només li quedaven les cicatrius, com un canvi, com una pell ferida que ja no pot tornar a ser la que era i tampoc sap si ho vol. Ja no era la mateixa que havia sigut, però atorgar-li aquell poder transformador, aquella capacitat de dany sobre la seua vida, la feia bollir de ràbia i d'impotència.

Fa una mica de vergonya donar tanta importància a fets tan comuns i tan poc originals com el desamor, amb les desgràcies tan grosses que es veuen pel món, per això no ho havia explicat a ningú i fins i tot cap a dins li llevava importància. Perquè estava bé, clar que sí, respirava, es dutxava, treballava i sempre contestava de seguida. Això posaran al seu epitafi: *Sempre contestava de seguida*. Bé, potser ara ja no.

3. La Gila

LI HAVIEN CONTAT LA HISTÒRIA MIL VEGADES, però li agradava escoltar-la. Fa molts anys, a principis del segle XX, hi havia una dona al seu poble fadrina i feréstega. Anava al camp i a caçar al filat i no obeïa els patrons de conducta de la resta de dones més que en la roba femenina, que no podia negar-se a portar. Era corpulenta i eixuta i parlava poc. No sabia dir l'edat que podia tindre, perquè ja sabem que abans la gent semblava vella molt prompte, no com ara, que passem de la mitat de la vida creient-nos que l'estrenem. Però posem que aquella dona tenia 50 anys, la pell basta, les celles salvatges i algun pèl al bigot. No era res massa extraordinari, ara que hem vist de tot, però se n'eixia del seu paisatge contemporani perquè la mida de la mostra era menuda i l'observació, constant.

Era una nit de lluna i a la taverna, entre gots, cartes i riallades, va brollar la idea, tan de mascle jove, d'espantar-la de matinada quan se n'anara a caçar al filat. *Fer-li la broma a la Gila*, van dir. I allà que se'n van anar tres valents, carregats d'aiguardent, testosterona i poca faena. Feia fred i van agafar capes, mantes i barrets per a muntar-li amb sacs i cabassos una figura humana, alta, fantasmagòrica, detinguda al mig del camí per on la Gila havia de passar. La lluna trencava la nit amb una claror blavosa i el vent movia les branques amb l'alé gelat del mes de gener. Els tres es van amagar arrupits darrere d'un marge, fregant-se les mans i parlant fluix mentre feien temps. En una estona, van sentir la fressa d'unes espardenyes i la van vore avançar pel camí, encara lluny, amb

el caminar segur i ràpid de qui està avesat a la foscor i el terme. La Gila anava embolicada amb un mantó de llana i portava un cistell al braç. Quan els va semblar que estava prou a prop, van començar a cridar-la, falsejant la veu, com si fos la pròpia figura, o un esperit, qui la cridava. *Gilaaaaaaaa, Gilaaaaaaaa.*

Es va aturar un segon, forçant la vista i ataüllant la figura. I va seguir caminant, tot recte cap a ella, sense dubtar. *Gilaaaaaaaa*, feien els amagats. Quan li faltaven pocs metres per arribar, va frenar en sec. Van sentir com serrava les dents.

O t'apartes, o t'aparto!, la van sentir dir, amb una veu forta com un tro. I d'un sol colp, amb la corbella que portava al cistell, va decapitar la figura i va continuar caminant.

* * *

Ara, tan lluny de tot i sumant distància a cada instant del tren esvariant sobre les vies, apartar el que fa nosa, inclús quan el que fa nosa és una mateixa, li pareixia una filosofia de vida excel·lent.

4. La inquietud

HI VA HAVER UN TEMPS, anterior a la catàstrofe, en què la inquietud no la deixava fer gran cosa. Un nerviet corcò la rossegava i ja a penes recordava el que era estar tranquil·la, un estat mític i llegendari. Estenia la roba i el cor li sortia per la gola de la pressa que tenia per estar amb una altra cosa. Es posava a fer qualsevol tasca simple i la impaciència se la menjava per acabar. En tenia trenta llargs, perquè quaranta anys no es poden dir fins que els has fet, però notava com se li acostaven com una màquina de tren carregada de la crisi que tot el món diu que els acompanya. Malgrat haver fet tot allò que va en l'*starter pack* de dona adulta privilegiada en un país desenvolupat, hi havia a l'horitzó una boira general de fracàs, de no estar fent res significatiu, més que treballar moltes hores i criar una filla. I cansament, tot el dia i sobretot per la nit. I culpa, per tot allò imaginable i també per allò inimaginable. I, sobretot, passava allò que passa quan no tens problemes greus i reals, que el cap se'ls busca, perquè som així les persones i Maslow i la piràmide i els desitjos i les ambicions i el capitalisme. Sentia que tothom al seu voltant feia coses que els perviurien, obres que il·luminaven la quotidianitat com a neons, mentre que la llum més potent de la seua vida era la de la nevera quan s'alçava a mitja nit perquè no podia dormir.

Havia conegut el seu marit quan els dos havien començat a treballar en la mateixa companyia farmacèutica. Eren de la mateixa edat i es recordaven vagament de la universitat, però ell havia fet un màster més, se n'havia anat fora del país uns

anys i això va determinar que el seu ascens fora prou més ràpid que el d'ella. Quan es van comprar un pis i van començar a conviure, ell ja era un dels directius de l'empresa i ella continuava en un lloc intermedi al departament de comptabilitat. Molt ben valorada, això sí.

I es volien molt, amb aquella manera tranquil·la de voler que té la gent normal i que encara que comence amb un esclafit, es va assossegant amb el temps. Havia sigut des de l'inici una relació que fluïa amb facilitat: mai cap falta de respecte, mai cap tema sense parlar-se, mai cap entrebanc que no es tractara com adults que eren. Fins i tot quan la infertilitat planejava com una possibilitat que podia haver afegit ombres a la parella, al final va resultar que no, que l'embaràs arribava per si sol, encara que fora més tard del previst, i tot funcionava com un engranatge amb bons coixinets. I va nàixer la xiqueta i estava sana i grosseta. Creixia i es feia gran sense escarafalls.

Tot era normal, una normalitat normal del tot, si mirem les estadístiques. No passava res. Llavors, per força havia de ser cosa seua, havia de tindre ella alguna tara, si estava tan poc contenta, si l'ansietat era un cuc pelut que se li ajupia al costat del llit, al sofà i al metro, si anava fent, des del toc del despertador fins al moment d'apagar la llum de la tauleta, amb una brida a la boca de l'estómac i un rosegonet de mal de cap entre les celles. A vore com li contava a algú que no en tenia prou amb la seua vida i que no s'entenia ni a ella mateixa, amb la de problemes de veritat que té la gent pel carrer. També se sentia culpable per ser desagradida, per no valorar les diferents sorts que tenia i per esperar qui sap què, d'una vida corrent. I d'aquí al callar i anar fent com una autòmat hi ha un pas molt menut.

5. Els llocs

QUAN VAN COMENÇAR A TANCAR els llocs que havien freqüentat, va tindre la certesa que tota aquella època abaixava el teló. Sense aplaudiments, com una botiga de barri que silenciosament tanca la persiana, liquida el gènere tirat de preu i es traspassa.

Primer va ser aquella cafeteria moderna de *brunchs* i estrangers on van quedar la primera vegada. La va triar ella, perquè, amb cafés a 4 euros, era improbable trobar-hi cap company de faena. Era en un carrer principal i tenia un interior molt ben decorat d'estil industrial que no es veia des de fora. Ella va arribar primer i va escampar coses de treball en la taula redona que quedava més amagada, no fos cas que algú pensés que estava perdent el temps un matí d'un dia laborable. Quan el va vore entrar el va observar, amb ulls aliens, avaluant-lo com si no l'hagués vist mai abans. En poca forma per a ser tan jove, el cabell fi propi de qui es quedarà calb en pocs anys. Se'l veia nerviós, amb la mirada fugissera que posava quan no se sentia segur i no tenia cap marge de maniobra per a fingir-ho. Li va mirar les sabates i eren lletges, marrons, fetes malbé. Mentalment va repassar tot el que li canviaria. Havia llegit en algun lloc que el cap i el cor ens confonen, en eterna lluita, però que la sensació als budells mai no enganya. Això ho pensaria molt després, que aquell primer remoure's de les vísceres li va parlar d'un glop de rebuig i la va avisar de banderes roges tan grans com la soviètica dalt del Reichstag.

Però llavors va seure i la seua olor lleument cítrica li va

entrar pel nas directa al cervell i alguna cosa es va fondre tèbiament al seu interior. Una tona de sacs d'arena van caure sobre els senyals d'alerta, com aniria passant durant els mesos següents. Li va mirar l'angle pronunciadíssim de la mandíbula, el perfil del nas recte i li va escoltar atentament la veu fonda, que sabia modular ben bé. Va obviar les ungles mossegades fins a l'os i va deixar que la llum del matí que s'escolava fent ratlles fins al fons de la cafeteria li tragués els tons daurats de setembre a aquella pell d'home ros capaç de bronzear-se. Després va fer eixe xicotet impuls amb el cul que fa que la barca s'allunye del moll i ja estaven navegant quan es van tocar la mà per davall la taula i es van fer un primer bes molt fugaç, incontenible i clandestí, que va ser, sense voler, el senyal per a perdre de vista la terra ferma. *Estic perdut*, li va escriure ell quan es van acomiadar, i ella ho va sentir com un triomf, convençuda que era capaç de comandar perfectament la nau, que en tenia el control i que sí, que provaria de remar una estona, a vore què passava.

Després també va tancar la cerveseria on es trobaven alguns migdies, amb una terrassa assolellada on la il·lusió de normalitat era una persona més a la taula. I reien i xarraven i fingien que la vida real era allò, una estona de sol i una canya i unes olives i estar junts obertament, encara que no fos a soles, en aquells mesos d'hivern. I també va tancar finalment el restaurant d'entrepans on havien dinat tantes vegades. I així, a poc a poc, anaven esvaint-se els escenaris comuns; els llocs que haurien marcat amb un piuet al mapa del seu amor deixaven d'existir i tot semblava un pla ben orquestrat perquè no hi hagués res a fer, una xarxa de senyals perquè no quedés cap constància del que havia sigut una veritat ignorada per tot el món.

Plorar un dol que ningú coneix el fa més menut, pensava ella amb tot aquell dolor fet un bolic de residus, una egagròpila

de restes indigeribles que se li entravessava a la corpenta i no anava ni a dins ni a fora. I alhora pareixia un dol de mentira, perquè la vida continuava plena d'obligacions, trànsit i presses al seu voltant, i només se sentia trencada pel mig quan estava sola i tots els pensaments li anaven al forat que se li havia quedat enmig del cos, com quan tens fam. El cap li va començar a funcionar separatament, de manera autònoma, i ella mateixa se sorprenia amb el convenciment racional que allò no era per a tant, que ja n'hi havia prou i que en realitat sempre li havia vist massa inconvenients, xicotetes coses que l'alertaven d'un caràcter inestable, de tros de fusta a la deriva disfressat de transatlàntic. Hi havia en ell indicis indiscutibles d'una tendència a perdre el control que col·lionava directament amb l'orde germànic que regnava la seua vida. Però també hi havia aquella il·lusió de la novetat, aquell component eteri tan lluent com una joia que et fa una bombolla d'aire al pit i que segurament priva d'oxigen el cervell durant el temps suficient perquè tot sembla una bona idea. No podem menystindre la potència d'una il·lusió de cinc-cents megatones en una vida estàndard que s'arrima als quaranta anys.

I així, plorant pels racons foscos, despertant-se amb esglais de matinada i fent sempre el que tocava, van anar passant els dies de nòmina i les declaracions de la renda. A vegades ho sentia com un patir alié, li feia tota la impressió d'irrealitat, com si no fos ella la que hagués viscut tot allò. Però la major part del temps aquella ombra infeliç l'envoltava, com una presència tossuda als margens del seu camp visual. Una miodesòpsia, un *tinnitus*. No totalment present, però innegable.

Índex

1. La llima	9
2. El tren	11
3. La Gila	13
4. La inquietud	15
5. Els llocs	17
6. L'estació	21
7. El port	23
8. La ràbia	27
9. La Llotja	29
10. Els macarrons	31
11. L'Engolidor	33
12. La ingravidesa	39
13. El clavill	43
14. El tort	45
15. La fractura	49
16. El tango	55
17. La catàstrofe	61
18. L'esclat	65
19. El rodalies	69
20. El costum	71
21. La contra	73
22. L'anar-se'n	77
23. Els incendis	81
24. El novembre	85
25. El morir-se	93
26. La taronja	97
27. La ferida	103
28. L'oxigen	107
29. L'estar sols	109
30. El naufragi	113